2017

VAASI nro 12

JÄRVENPÄÄN SUOMI-UNKARI SEURA

Järvenpään Suomi-Unkari Seura ry

22.9.2017

Järvenpään Suomi-Unkari Seura ry

VAASI 2017

Arvoisa lukija	3
Järvenpään ja Vácin nuorisoyhteistyö täytti 30 vuotta	4
Jäätelöä ja lämpöä ystävyyskaupungissa	5
Rakentelua Unkarissa	8
Omalla autolla mökille Unkariin	10
Kulttuuria keväisessä Unkarissa	13
Ristikkko	15
Miksi haluan opiskella suomea	16
Nemzeti dal - Kansallislaulu	19
Gulyás-keittoa kävelykadulla	20
Täytetty hapankaali Terézin tapaan	21
Toimintakertomus vuodelta 2016	22
40-vuotisjuhlakonsertin ohjelma	24

Järvenpään Suomi-Unkari Seura ry vuonna 2017

Heli Alaja	puheenjohtaja
Jari Ahola	
Heikki Ahtiainen	
Osmo Björkman	varapuheenjohtaja
Éva Elsö	emäntä
Lars Holm	
Kirsti Kutvonen	
Merja Lehtonen	sihteeri, kirjanpitäjä
Tuula Pulkkinen	taloudenhoitaja
Pekka Rokka	
Antti Virtanen	

Arvoisa lukija!

NYT JUHLITAAN

Tavatessamme tuttuja kysymme usein: "Mitä kuuluu?" Vastauksena ovat usein sanat: "No, ei mitään erikoista." Tavallinen arki onkin usein sitä hyvää aikaa. Sen huomaa silloin, kun elämässä kohtaa vaikeuksia ja huolia.

Mutta kyllä toisaalta tuntuu mukavalta, kun arki vaihtuu juhlaan! Tämä vuosi on suurien juhlien vuosi! Maamme juhlii 100-vuotista itsenäisyyttään ja kirkkomme 500-vuotista reformaatiota. Suomen juhlavuosi on ollut esillä, monin paikoin maamme rajojen ulkopuolellakin mm. Unkarissa on pidetty esitelmiä Suomesta ja myös luterilaisesta kirkostamme.
Näiden suurien juhlien joukkoon mahtuu tänä vuonna myös Järvenpään Suomi-Unkari Seuran 40-vuotisjuhla. Kuluneiden vuosikymmenien aikana on toiminta ollut hyvin monipuolista. On järjestetty näyttelyitä, matkoja, konsertteja, esitelmätilaisuuksia, matkoja jne. Tärkeimpiä tilaisuuksia ovat ehkä olleet ne lukuisat tapaamiset unkarilaisten ystäviemme ja vieraampienkin tuttujen kanssa. On syntynyt vuosia kestäviä ystävyyssuhteita.

Kanssamme juhlii tänä vuonna myös Järvenpään seurakunta, joka solmi ystävyyssuhteen Vácin luterilaiseen seurakuntaan 30 vuotta sitten. Vierailut toistemme luona ovat lujittaneet ystävyyttä ja tuoneet paljon iloa mukanaan.

Ystävyyskaupungillamme Vácilla on ollut suuri merkitys seuramme toiminnassa. Siitä iloitsemme!

Nyt siis juhlitaan! Juhlat tuovat iloa siihen tavalliseen arkeen. Toivomme, että monipuoliset yhteytemme Unkariin ja siellä asuviin ystäviimme jatkuvat ja näin seurammekin pysyy virkeänä arkisen toimintansa parissa.

Heli Alaja
Järvenpään Suomi-Unkari Seura ry:n puheenjohtaja

Järvenpään ja Vácin nuorisoyhteistyö täytti 30 vuotta

Kun Vácin kaupungin edustajat *Horváth Marika* ja *Iványi Iren* vierailivat neuvottelumatkalla Järvenpäässä kevättalvella 1987, sovittiin, että virallinen leirivaihto ystävyyskaupunkien välillä alkaisi heinäkuussa 1987.
Ja niinhän siinä sitten kävi, että tänä kesänä 30 vuoden ikään ehtinyt yhteistyö alkoi. Leiritoiminta alkoi täydellä tohinalla, kun samana kesänä molemmat osapuolet vierailivat toistensa luona. ”Meitä oli 25 leiriläistä ja ohjaajina *Päivisen Marja, Pyykkösen Maisa, Kamisen Ossi* ja *Loistin Keijo*. Tulkkina ryhmässä oli *Teréz Felhofalvi-Kekki*” leiriohjaana mukana ollut *Lassi Markkanen* muistelee. ”Matkaan lähdettiin aikalailla ummikkoina, kun kukaan meistä ei ollut aiemmin käynyt Vácissa”, Markkanen palauttelee kesää -87 mieleen.

Itse visiitti kesti kymmenen päivää. Nuoret majoittuivat muutaman yön paikallisissa perheissä ja osa leiristä vietettiin Balatonilla, Zamardissa aivan Siófokin liepeillä. ”Vastaanotto ja isäntien ystävällisyys jäivät päällimmäisenä mieliin. Se asetti tietty meillekin kovasti paineita, kun vácilaiset sitten saapuivat Suomeen viikon kuluttua.” Markkanen kertoo.

Vuoroin vieraissa
Ensimmäisen vuoden jälkeen järjestelyissä siirryttiin vuoroin vieraissa periaatteeseen eli leirit pidettiin vuorovuosina Suomessa ja Unkarissa. Näin jatkettiin pitkälti 2000-luvulle, jolloin säästösyistä yhteistyösopimukseen kirjattiin kolmen vuoden sykli, kahta leirikesää seuraa yksi välivuosi. Niinpä tänä vuonna Vácissa pidetyn tapaamisen jälkeen huilataan kesä 2018. Unkarilaiset saapuvat Järvenpäähän 2019 kesäkuussa.
Järvenpäässä nuorisopalvelut on kantanut vetovastuun ystävyyskaupunkileireilystä. Suomi-Unkari Seuran paikallisosasto on osallistunut järjestelyihin voimavarojensa mukaan.

Jari Ahola (vas), Iványi Iren, Lassi Markkanen, Iványi Károly sekä Maisa Pyykkönen ilahtuivat jälleennäkemisestä.

Harvinaisen pitkä ja toimiva yhteistyömuoto
Järvenpään ja Vácin välinen leirivaihto hakee vertaistaan Suomessa. 30-vuotinen yhteistyö on poikinut lukuisia ihmissuhteita ja koko joukon uusia Unkarin ystäviä.
”Helteinen Vác ja sen upea Váci Vilagi Vigalom -festivaali olivat unohtumaton kokemus ” nuorisoleirin matkanjohtajana ahertanut *Emmi Wallin* summaa kesän leiriä. ”Järvenpääläisteinit käyttäytyivät hienosti ja edustivat niin Järvenpäätä kuin satavuotiasta Suomea loistavasti” Wallin kertoo.

Veteraanit tapasivat
Yhteistä leiritaivalta muisteltiin kun 30 vuotta sitten ensi kertaa tavanneet Markkanen, Pyykkönen, Iványin pariskunta Iren ja Károly sekä silloinen pormestari *Bóth János* vaimoineen tapasivat. Mukana olivat myös *Aira ja Osmo Björkman* ja *Jari Ahola* kaupungin nuorisopalveluista. Ystävyys on kantanut yli 30 vuotta. Se kertonee jotain myös Järvenpään ja Vácin erityislaatuisesta suhteesta.

Jari Ahola

Jäätelöä ja lämpöä ystävyyskaupungissa

Vuonna 1987 tapahtui ensimmäinen leirivaihto Järvenpään ja sen ystävyyskaupungin Vácin välillä. Nyt kolmenkymmenen vuoden jälkeen ryhmä 14-16-vuotiaita nuoria lähti juhlistamaan kaupunkien välistä yhteistyötä.

Historian havinaa Unkarin kaduilla
On tiistai, heinäkuun 18. päivä. Kävelemme jännittyneinä ulos Budapestin lentokentältä, kun kuuma ilma iskeytyy kasvoillemme. Aurinko paistaa, lämpöä on päälle 30°C. Suomessa sataa. Emme vielä tiedä sitä, mutta olemme aloittamassa yhtä elämämme hienointa viikkoa.
Leirimme on alusta asti täynnä toimintaa; pian hotelliin pääsyn jälkeen olemme jo matkalla Naszály-kilátóbaan. Siellä käymme syömässä ravintolassa, josta on mahtavat näkymät Vácin lähiympäristöön. Ruuan jälkeen lähdemme patikoimaan lähistöillä sijaitsevaan luolaan, joka oli kaivettu vuoristoon 1900-luvulla geologista tutkimusta varten. Pääsemme kömpimään luolaan pikkuruisesta suuaukosta, jonka jälkeen avautuu pitkä ja korkea tunneli noin kuusitoista metriä vuoren sisään. Oppaamme kertoo kävelyn aikana alueen mielenkiintoisesta historiasta, mutta tuneliseikkailu on kiistatta asia joka jää kaikille meistä päällimmäisenä mieleen. Paahteisen reissun jälkeen on ihana päästä takaisin hotellille ja etsiskelemään kaupungin keskustasta jäätelöä.

Keskiviikkona matkaseurueemme suuntaa kohti Budapestia. Lähdemme junalla kohti pääkaupunkia, mielessämme shoppailut ja nähtävyydet. On jälleen mielettömän kuuma, miltei 40°C, eikä junassa ole muuta ilmastointia kuin ikkunat. Budapestissa ei ole sen viileämpää, sillä ilma seisoo ja kaikkialle paistaa aurinko, mutta kuljemme silti innoissamme oppaamme *Szmolár Attilan* perässä kaupungin kivikaduilla. Olemme matkalla Matiaksen kirkolle, jossa nimensä mukaan kruunattiin ja vihittiin Unkarin kuningas Matias 1400-luvulla. Kirkolta näkee myös Tonavan toiselle puolelle, jolla sijaitsee muun muassa Unkarin parlamenttitalo. Kierrämme vielä muutamissa turistikohteissa kukkulalla ennen kuin suuntaamme syömään paikalliseen Burger Kingiin. Ruokailun jälkeen saavumme kaikkien odottamaan ostoskeskukseen, jossa pääsemme kiertelemään kauppoja ja tekemään ostoksiamme. Päivän jälkeen matkaamme uupuneina takaisin Váciin, jossa menemme jälleen syömään ja katselemaan auringonlaskua Tonavan rantaan Sós-sipsien kanssa.

Seuraavan päivän aamuna pääsemme tapaamaan kaupungin pormestaria. On mielenkiintoista kuulla hänen arvoistaan ja mielipiteistään ystävyyskaupunkitoiminnasta, ja erityisen mukavaa on huomata kuinka näin 30 vuoden jälkeen toiminta Järvenpään kanssa vaikuttaa olevan hänelle tärkeää. Pormestarin vierailun jälkeen lähdemme bussilla kohti Szentendren kaupunkia, jossa pääsemme kiertelemään vapaasti ympäriinsä, ja pikaisen jäätelömetsästyksen jälkeen suuntamme kohti rantakatua. Tapaamme muun muassa katutaiteilijan, jonka kanssa juttelemme kaupungin historiasta, ja vierailemme museossa, jossa on esillä unkarilaisen taiteilijan minikokoisia taideteoksia.
Szentendrestä lähdemme jälleen bussilla unkarilaiseen linnoitukseen, Visegrádiin. Saamme jälleen kulkea linnoituksessa oman mielemme mukaan, ja lähdemmekin heti tutkimaan sitä niin sisältä kuin ulkoa. Visegrádin muureilta on kaunis näköala Tonavalle ja lähikukkuloille. Sisällä linnakkeessa taas on tietoa siitä ja sen historiasta, sekä nukkeasetelmia, jotka kuvaavat linnakkeessa asuneiden elämää. Pitkän päivän jälkeen matkaamme jälleen takaisin hotelliimme viettämään iltaa samoin kuten edellisinäkin iltoina: kaupungissa kävellen ja odottaen innolla seuraavan päivän tapahtumia.

Viikonloppu Vigalom-festareilla
Perjantaiaamumme alkaa mukavan hitaasti, sillä meillä ei ole mitään ohjelmaa heti aamusta. Kymmenen maissa menemme Vácissa sijaitsevaan maauimalaan uimaan ja makoilemaan auringossa, mutta sen kummempaa ohjelmaa meillä ei ennen lounasta ole - mikä on hyvä, sillä saamme mahdollisuuden rentoutua sekä kuljeskella kaupungissa päiväsaikaan, jäätelön syöntiä unohtamatta. Lounaan jälkeen lähdemme Vácin Vigalom-festivaalien avauskonserttiin kaupungin pääkirkkoon. Kirkossa kuuntelemme pormestarin avauspuheen sekä muutamia muita puheita festivaaleista sekä orkesterin ja kirkkokuoron henkeäsalpaavat esitykset. Kirkkokonsertti on täydellinen avaus viikonlopun riennoille!

Illalla pääsemme ehkä elämämme tähän saakka hienoimmille illallisille: pormestarin illalliselle nimittäin. Illalliselle on kutsuttu kaikki eri maiden viralliset delegaatiot maista, jotka ovat Vácin kanssa yhteistyössä. Vaikka illallinen onkin hieno ja juhlava, odotamme me kaikki sitä hetkeä kun ohjaajamme päästävät meidät tutustumaan festareiden esityksiin.

Lauantaina ja sunnuntaina kaikki ohjelmamme koostuvatkin syömisestä ja festareista. Saamme kulkea vapaasti kaikkialla kunhan tulemme ajallamme syömään. Käymmekin siis eri porukoissa katsomassa muun muassa kreikkalaista perinnemusiikkia, räppiä sekä rock-musiikkia erilaisilta paikallisilta artisteilta. Lauantaiyönä pääsemme myös käymään paikallisen DJ Monon keikalle, mikä on monelle tyylin kuuntelijalle melko kova juttu. Itse nautin enemmän eri bändien esityksistä, sillä on mielenkiintoista kuulla Unkarissa kuuluisaa musiikkia. Parasta viikonlopussa on se, että festivaalien hulinoissa pystyy helposti tutustumaan paikallisiin nuoriin. Pääsemmekin juttelemaan kahden eri nuorisoporukan kanssa lukuisista eri asioista, muun muassa nuorten elämästä Unkarissa.

Viimeisten päivien haikeutta
Maanantain vietämme Vácissa. Pääsemme vierailemaan Memento mori -museonäyttelyyn, jossa on esillä kaupungin alta löydettyjä muumioita sekä hauta-arkkuja sisältöineen. Näyttely on todella mielenkiintoinen ja se tuo hyvin esille Vácin pitkän historian. Museoon voisi jäädä pidemmäksikin aikaa, mutta joudumme lähtemään seuraavaan ohjelmaamme: turistijunaan. Juna kiertää ympäri kaupunkia kertoen historiaa Vácista ja sen nähtävyyksistä, mutta valitettavasti unkarinkielinen kuulutus jää meiltä ymmärtämättä. Junan kyydistä näkee kuitenkin paljon niin uusia kuin vanhojakin rakennuksia sekä Tonavan rantaa, joten ajelu ei jää meille turhaksi. Illan päätteeksi pääsemme vielä ulos vaeltelemaan sekä tapaamaan uusia tuttuja vielä viimeisen kerran.

Viimeinen aamumme alkaa jälleen reippaalla tahdilla, sillä heti aamiaisen jälkeen lähdemme tutustumaan paikalliseen vanhainkotiin, jonka johtajana oppaamme Attila toimii. Pääsemme keskustelemaan hieman vanhainkodin asukkaiden kanssa ja saamme muutenkin tietoa sen toiminnasta. Käynnin jälkeen saamme vielä hieman vapaa-aikaa kaupungilla, jonka jälkeen suuntaamme viimeisen kerran lounaalle Vácin Giuseppe-pizzeriaan, jossa söimme jokaisena päivänä. Pian matkamme kohti Budapestin lentokenttää alkaa haikeissa, mutta myös onnellisissa tunnelmissa.

Mitä jäämme ikävöimään Unkarista?
Viikon kestänyt leirimme on varmasti ikimuistoinen, ja opimme kaikki varmasti jotain uutta niin maailmasta kuin itsestämmekin. Unkarista jäämme kaikki ikävöimään ihmisiä, joihin kerkesimme tutustua, sekä yhdessä vietettyjä hetkiä. Monen sydämeen jää varmasti myös unkarilainen jäätelö (joka on ehkä maailman parasta jäätelöä), unohtamatta auringonlaskua ja tähtiä Tonavan rannalla istuksiessa. Nämä asiat eivät jää mainitsematta, jos kysyy matkan parhaita paloja yhdeltäkään leiriläiseltä. ’’Mahtavat kelit ja uusiin ihmisiin tutustuminen olivat parasta!’’ sanoo kokoavasti Emmi, eräs leiriläisistä. Myös vapaa-aika on tärkeä osa leiriämme, ja sitä siitä saimmekin nauttia aivan tarpeeksi.
Voimme siis sanoa, että leirimme on yksi ehkä hienoimmista kokemuksista tähän mennessä. Kun joskus palaamme jälleen Unkariin, voimme muistella kaikkia asioita, joita pääsimme kokemaan tämän hienon viikon sisällä. Varmaa on, että Unkari ja erityisesti Vác ovat saaneet aivan erityisen paikan meidän kaikkien sydämissämme.

Siiri Parviainen

Gulyás-keittoa ja yhteislaulua kävelykatu Jannella (Kuvat: Aira B)

Rakentelua Unkarissa

Parin sattuman kautta ajauduimme Unkariin vaimoni kanssa vuonna 2012. Se tuntui niin hienolta maalta, että päätimme siellä myös häämme viettää 30. kesäkuuta 2012. Hieno tilaisuus ja ulkomailta saapui häävieraita noin 60.

Helposti maahan miellyimme, ystävällisiä ihmisiä, hyvät säätilat ja erityisesti edulliset ja haastavat pienet viinitarhat, joissa oli jo valmiina pienet, pääasiassa savesta ja oljista, osin tiilistä rakennetut talot. Talot oli rakennettu sekä loma-asuinrakennuksiksi että viinien valmistukseen tarkoitetuiksi tuotantorakennuksiksi.

Ostimme ensimmäisen talomme lokakuussa 2012. Kiinteistövälitystoimiston esitteessä näkyi kaunis pienen talon tiilipääty. Päätimme, että se on meidän talomme. Siinä olivat valmiina sekä vesi- että sähköliittymät. Keskellä viinitarhaa seisoi puucee. Suomalaisina päätimme, että tähän täytyy heti rakentaa vesiWC, lämminvesisuihku ja ehdottomasti sauna. Puulämmitteinen. Ostimme talon heti. Se oli halpa. Ja työläs.

Intoa rakentamiseen meillä oli valtavasti. Ja on edelleen. Onneksemme naapurissa asuu hyvin englantia puhuva pariskunta. Unkarin kielestä emme ymmärtäneet sanaakaan. Saimme heidän avullaan hankittua tontillemme betonin valmistamiseen ja muuraukseen tarvittavat ainekset. Vaimoni muurasi saunarakennuksen viidessä päivässä. Ei ollut aiemmin koskaan muurannut. Kerroin vain, että muuraaminen on samanlaista kuin Lego-palikoiden kokoaminen. Asensin nurkkapukit ja linjalangat. Näytin hänelle, miten muurataan. Muurasin kaksi tiiltä, hän muurasi seuraavat 2000 tiiltä. Sauna valmistui. Kiuas tuotiin tietenkin Suomesta. Hyvät ovat löylyt.

Olemme jo korjanneet kaksi taloa. Molemmissa saunat, vesiWC, lämmin vesi, kesäkeittiöt ym. Remontointi on mukavaa ja halpaa. Säätila on mielestäni välillä hiukan lämmin, tosin vaimoni ei asiasta valita lainkaan. Onneksi välillä sataa. Mukavasti raikastaa ilmaa.

Puutavara on suunnilleen samoissa hinnoissa kuin Suomessa, mutta pääsääntöisesti käytämme kiviaineksia. Kestää paremmin sikäläiset olosuhteet. Ja ainekset ovat halpoja.

Työvoima on halpaa, mutta se vaatisi jatkuvaa valvontaa. Siksi olemme päättäneet tehdä itse kaikki rakennustyöt. Onneksi vaimoni on pikku muurahainen. Ja minun on pakko pysyä perässä.

Putki- ja sähkötarvikkeet ovat myös edullisia. Laatutaso on samaa luokkaa kuin Suomessa. Rautakaupoissa on valtavan hyvät valikoimat.

Kun aloitimme rakennustyöt, kyselimme rakennuslupien tarvetta. Pormestari sattui asumaan saman kadun varrella. Ohjeena oli: rakentakaa mitä haluatte, ei täällä kukaan mitään kysele. Ja tätä ohjetta olemmekin noudattaneet.

Kesällä 2016 purimme yhden talon kattorakenteet. Tietenkin säilytimme yli 100 vuotta vanhat kattotiilet. Jokaisen pesimme joka sivulta, uusimme vaurioituneet kattorakenteet ja laitoimme vanhat tiilet takaisin. 3000 kappaletta. Hieno tuli. Ja historia-arvo tuli säilytettyä. Onneksi. Kyllä sitä kävivät kyläläiset ihailemassa.

Sisärappausten pudottelu on helppoa ja valtavan pölyistä hommaa. Ilmassa on savea, olkea ja vaikka mitä. Mutta aina se kova pinta löytyy. Rappausta ja taas rappausta. Ja verkkoa väliin. Kalkkimaalia pintaan. Ja taas kestää muutaman vuosikymmenen.

Vanhat sähköasennukset ovat sitä luokkaa, että kaikki täytyy uusia. Kaapeleiden vetäminen ja upotus on helppoa hommaa. Ja kestää modernitkin sähkölaitteet. Samoin vesi- ja viemäriasennukset kaikki uusitaan. Todellisuudessa kunnollisia viemäreitä ei edes ole. Olemmekin rakentaneet suomalaisen mallin mukaiset saostuskaivot ja imeytyksen. Kelpaa käydä pytyllä.

Ilmastointilaitteille on ehdoton kielto. Ensinnäkin ne haukkaavat valtavasti energiaa varsinkin, kun ilmaa jäähdytetään. Eikä tuollaiset sisä- ja ulkoyksiköt sovi millään tavalla yli 100-vuotiaaseen talovanhukseen. Rakennukset pysyvät sopivan viileinä kunhan ovia ja ikkunoita pidetään päivällä kiinni ja yöllä auki. Yli puolimetriset seinät varaavat hyvin. Talvella

lämmitetään puulla, poikkeustapauksissa sähköllä. Puulämmitys kuivattaa mukavasti ilmaa. Puutavarana on pyökki. Samalla puulla saunakin lämpenee. Hyvä lämpöarvo eikä kipinöi.

Paljon on vielä rakennettava, hommaa piisaa loppuelämäksi. Hyvä niin, ei tarvitse käydä kuntosaleilla ja kunto pysyy hyvänä.

Tätä kirjoitellessani olen lentokoneessa, jälleen matkalla kohti Unkaria. Sadonkorjuuaika. Ja remonttikin odottaa.
Tervetuloa kyläilemään! Milloin tahansa!

Ryanairissa, 10. pnä syyskuuta 2017

Pertti Kaihari

Tiesitkö,
että Unkarissa vilja korjataan lähinnä heinäkuun aikana. Talonpoikaisyhteiskunnassa viljankorjuun onnistumista yritettiin varmistaa monenlaisilla riiteillä ja toimenpiteillä. Alkamisajankohdaksi valittiin tavallisesti Pietarin ja Paavalin päivä 29.6. tai Marian päivä 2.7. Viljankorjuun alku ja loppu oli tärkeää merkitä juhlallisesti. Ensimmäisellä lyhteellä ruokittiin usein talon siipikarja. Viimeisestä lyhteestä valmistettin kukkasin ja nauhoin koristeltu seppele, joka vietiin kulkueessa maanomistajalle viljankorjuulaulujen säestyksellä. Seppele oli tapana kastella, jotta seuraavana vuonna olisi tarpeeksi sadetta

Outi Hassi: Pieni unkarilainen juhlakirja

Omalla autolla mökille Unkariin

Jo aikaisin talvella alkoi selvitä, että on tavaroita, joita on hankala tai mahdotonta viedä Unkariin lentäen, joten alkoi suunnittelu, miten voisi ajaa Suomesta mökille Unkariin.

Reittivaihtoehtojen ja ajoetappien tutkiminen vei hiljalleen tehtynä useita viikkoja, lisäksi piti selvittää eri maitten vaatimukset autolle, papereille ja varustukselle. Rengasmääräyksetkin olivat tutkinnan alla. Kaikki nämä ovat hieman erilaiset matkan varrella olevissa maissa. Reittisuunnitteluvaiheessa tutkittiin myös, josko matkan varrella olisi jotain, jota haluaisimme nähdä. Tässä vaiheessa löysimme pienen kaupungin Slovakiassa nimeltään Bardejov. Paikka on yli tuhat vuotta vanha ja on nykyään UNESCON maailmanperintölistalla, joten päätimme ohittaa normaalireitin etelä-Puolan monet tietyöt tekemällä noin 30-40 km pidemmän reitin. Se johtaisi haluamaamme paikkaan, jossa yöpyisimme ja tutustuisimme paikan vanhaan kaupunginosaan.

Lopulta suunnitelmat olivat siinä vaiheessa, että laivaliput ja matkan varrella tarvittavat yöpymispaikat varattiin, tosin tässä vaiheessa varaukset tehtiin vain menomatkaa varten. Ajattelimme, että takaisinpäin matka voi olla erilainen riippuen kokemuksistamme menomatkasta.

Lähtö suomesta tapahtui sitten maaliskuun viimeisenä päivänä. Auton alla olivat kesärenkaat johtuen eri maitten rengassäännöistä, ja kas kumma: Suomessa oli ollut lumetonta jo monta viikkoa, mutta lähtöaamuna oli lunta ja loskaa, joten lähdimme Helsingin satamaa kohti reilusti aiemmin kuin suunniteltu. Nämä ensimmäiset 60 km menivät ilman ongelmia ja olimme satamassa juuri oikeaan aikaan.

Koska olimme liikkeellä heti ensimmäisellä aamulaivalla Helsingistä Tallinnaan, söimme tukevan aamiaisen laivalla, jotta ei heti tarvitsisi alkaa hakea syöntipaikkaa matkan varrella.

Saavuttuamme Tallinnaan ja poistuessamme laivalta tuli pikkuinen ongelma: ulkona satoi ja lasinpyyhkimet lähtivät käyntiin, jolloin toinen pyyhkimistä irtosi ja putosi maahan. No, ajoimme sivuun ja haimme pyyhkimen, joka laitettiin paikalleen ja matka jatkui. Sama pyyhin irtosi uudestaan noin sadan kilometrin ajon jälkeen, jolloin tutkin syyn. Osoittautui, että kiinnike oli murtunut, vaikka kaikki osat olivat uusia ja vaihdettu ennen lähtöä. Onneksi minulla oli pieni rulla pianolangan paksuista rautalankaa auton varustuksessa, joten sillä sitten sidottiin pyyhin paikalleen ja toimi ihan hyvin koko loppumatkan. Muuten, toisellekin pyyhkimelle tapahtui ihan sama juttu perillä ollessamme ja se sai ihan saman käsittelyn.

Ensimmäinen varsinaisen pysähtymisen teimme vasta Latvian puolella, jossa tankkasimme ja söimme, minkä jälkeen matka jatkui Liettuan Kaunakseen, jossa meillä oli ensimmäinen yöpyminen. Ensimmäisen päivän ajomatka oli noin 600 km. Saavuimme hotelliin illalla noin klo 19:30.

Seuraavana aamuna söimme taas hyvän aamiaisen hotellissa, ja jatkoimme matkaa noin klo 09:00 suuntana Puolan Lublin. Navigaattoriin uusi osoite ja matkaan! Toista tuntia ajettuamme alkoi tulla vieraita paikannimiä vastaan, ja hetken päästä nimet olivat meidän kirjaimilla sekä kyrillisillä, ei muuta kuin parkkiin eräälle huoltoasemalla ja Puolan kartan esille kaivamista. Osoittautui, että navigaattori oli vienyt meitä suorinta ja nopeinta reittiä kohti Lublinia, mutta tie olisi mennyt hetken matkaa Valko-Venäjän kautta. Karttaa tutkimalla päädyimme palamaan noin 30 km takaisin kohtaan, josta pääsisimme takaisin sille reitille, joka alunperin suunniteltiin. Opittiin, että laitetaan navigaattoriin aina seuraava isompi paikkakunta, jotta se ei vie meitä minne itse tahtoo. Tämä "sightseeing" aiheutti noin 100 km ylimääräistä ajoa, mutta olimme silti perillä seuraavassa majapaikassa suunnitellun aikataulun mukaisesti, koska olin joka väliin varannut tunti–puolitoista tuntia vara-aikaa. Tässäkin välissä navigaattori teki ihan omia päätöksiään eli ajatti meidät muutaman pienen ja huonon tien kautta sisään kaupunkiin, vaikka olisi näin jälkikäteen tietäen ollut parempikin reitti olemassa.

Sunnuntaiaamuna lähtiessämme Lublinista varasimme saman paikan paluumatkalle valmiiksi, koska olimme hyvin tyytyväisiä paikkaan ja sen sijaintiin. Matka jatkui sitten Lublinistä Debican ja Gorlicen kautta kohti Slovakian Bardejovia, jonne saavuimme sunnuntai-iltapäivänä. Majapaikassa vastassa olivat äiti ja poika. Äiti ei puhunut mitään kieliä, joten ehkä noin 12-13-vuotias poika tulkkasi englannista. Poika myös esitteli paikat ja erityisesti sauna- ja uima-allasosastoa. Kirjautumisemme jälkeen lähdimme kävelemällä tutustumaan paikkakuntaan.

Vanha kaupunki oli lähellä, siellä kiersimme aikamme, jonka jälkeen hakeudumme pieneen kellariravintolaan, joka osoittautui pitseriaksi. Ilta jo pimeni, joten syönnin jälkeen kävelimme eri reittiä takaisin yöpymispaikkaan.

Maanantaiaamuna lähdimme taas liikkeelle noin klo 09:00 suuntana Unkarin Egyek. Kaikki meni hyvin, kunnes tulimme Kosiceen. Ohikulkutie meni ihan ok, mutta kaupungin eteläpuolella, jossa liitytään uuteen moottoritiehen, oli tietyö, joka aiheutti sen, että meidät ohjattiin eri reittiä takaisin kaupungin keskustaa kohden. Sen jälkeen ei näkynyt yhtään opastusta, joten teimme muutamia "sightseeing" -kierroksia ennen kuin oivalsimme, minne pitää mennä. Tämän jälkeen loppureitti oli ihan selvä ja suurimmalta osalta tuttua, joten ajoimme suorinta tietä aina Mezökövesdiin, jossa poikkesimme syömään tutussa Pizza Nerossa. Sieltä jatkoimme viimeiset 45 km kohti paikkaamme pysähtyen vain Tiszafüredin Tescoon ostoksille ja kylän kukkamyyjän luona hakemassa kukkia talonmiehellemme, joka oli juuri jäänyt leskeksi.

Heti alkuillasta kaikki tuttavamme tulivat käymään ja toivottamaan meidät tervetulleiksi takaisin Egyekiin

Paluumatkaa ei kovin paljon suunniteltu, paitsi pieniä muutoksia majoituksissa ja reitissä, jotka johtuivat enimmäkseen siitä, että paluumatkalla veimme ensin vaimon veljen Budapestin lentokentälle, minkä jälkeen meidän varsinainen paluumatkamme alkoi.

Ajoimme illalla Miskolciin asti, jossa majoittauduimme pieneen Panzioon lähellä keskustaa, sieltä olisi helppo jatkaa matkaa seuraavana aamuna. Paikka oli mielenkiintoinen ison puistoalueen reunalla.

Perjantaiaamuna jatkettiin matkaa tavoitteena ehtiä Puolan Lubliniin iltaan mennessä. Muuten meni ihan hyvin, paitsi että taas tehtiin "sightseeing"-kierros Kosicessa, tosin nyt se ei kauheasti hidastanut, koska kierros jäi lyhyeksi. Tällä kertaa emme ajaneet sen vanhan kaupungin kautta, vaan menimme suoraan kohti Lubliniä. Voi olla, että oli virhevalinta, koska suoran reitin varrella oli kylä tai muu taajama toinen toisensa perään ja niissä saa ajaa vain 50 km/h. Tämä jatkui aina Puolan Rzeszowiin asti. Luulen, että sama ajoreitti kuin tulomatkalla olisi ollut pari tuntia nopeampi, vaikka oli kilometreissä pitempi. Rzeszowissa olimme sopimattomasti juuri perjantaina työpäivän päättyessä, joten matelimme ruuhkassa varmaan noin tunnin verran ennen kun saimme kaupungin ohitettua.

Lublinissä majoituimme samaan paikkaan kuin tulomatkalla.

Lauantaiaamuna matka jatkui Liettuan Kaunakseen, mutta tällä kertaa eri hotelliin, koska tulomatkalla käyttämämme hotelli oli täysi.

Tämä hotelli oli hieman sivussa keskustasta, mutta muuten hyvällä paikalla. Hotellin alueet ja parkkipaikat olivat vartioidut ja yöllä alueella kiersivät jatkuvasti vartijat, heidän vartijakoppinsa oli ihan meidän auton parkin vieressä.

Sunnuntaiaamuna jatkoimme matkaa, mutta nyt olimme muuttaneet suunnitelmaa siten, että emme yritä liian tiukalla aikataululla ehtiä Tallinnan satamaan viimeistä laivaa varten, vaan jäimme Pärnuun pieneen hotelliin ja lähdimme Tallinnaan vasta maanantaiaamuna ilman stressiä. Suomeen saavuimme maanantai-iltapäivänä noin 6700 km ajoa takana, tämä toki sisältää myös Unkarissa ajetut reissut mm. neljä matkaa Budapestiin ja takaisin.

Liikenne:

Suomalaiselle, joka on tottunut ajamaan suhteellisen tarkkaan lakien ja pykälien mukaan noudattaen pohjoismaisia liikennetapoja, voi olla hetken aikaa vaikeuksia sopeutua Balttian ja keski-Euroopan liikenteeseen.

Muutama havainto:
Käytännön säännöt näyttävät olevan, että jos edessäsi on auto, se kuuluu ohittaa riippumatta, mikä on nopeusrajoitus tai vastaantuleva liikenne. Toinen sääntö tuntuu olevan, että kuuluu ajaa ihan edellä olevan peräpuskurissa kiinni. Näin monta tapausta, jossa väli ei ollut edes puolta metriä. Jos tie on suora kilometrikaupalla ja ajat pimeän aikaan, vaihda valot lyhyille viimeistään, kun vastaantulija on 4-5 kilometrin päässä sinusta, muuten alkaa vilkuttelu, että miksi et jo vaihda.
Jos itse aiot ohittaa edellä ajavan, vilkaise vielä ylimääräisen kerran takapeiliin, koska sinne on jo ilmestynyt joku Audi tai Bemari, vaikka äsken ei näkynyt ketään.
Kun sinua ohitetaan, ole tarkkana, koska ohittaja aloittaa paluun sinun kaistallesi heti, kun hän on autosi vieressä. Mieluimmin jarruta, jos et halua, että hän kolhii autosi. Ohittaja käy kaistallasi vain muutaman kymmenen metrin ajaksi, jonka jälkeen hän taas ohittaa seuraavan auto.
Moottoriteillä ohittajat ajavat sen verran reipasta ylinopeutta, että jos samoin tapahtuisi Suomessa, niin alta vuodessa kaikilla olisi kortti hyllyllä kuivumassa.

Tiedostamalla nämä meidän huomiomme, niin pärjää hyvin. Täytyy kuitenkin sanoa, että jos vertaan sikäläiseen 90-luvun liikenteeseen, niin onhan se siistiytynyt, mutta vielä on matkaa meidän pohjoismaiseen liikennekulttuuriimme.

Lasse Holm

[Kirjoittaja on ollut Suomi-Unkari seuran Järvenpään osaston jäsen jo noin 20 vuotta ja suurin piirtein saman verran aikaa katsellut paikkoja Unkarissa ostomielessä. Mieluinen paikka löytyi vuonna 2012 ja sitä on remontoitu ja kohennettu jo muutaman vuoden, jotta siitä on saatu mieluinen lomapaikka. Unkari-kiinnostus alkoi 90-luvulla, kun ,minulla oli suomalaisia yritysasiakkaita etelä-Unkarin Pécsin kaupungissa. Lomapaikkamme on Pusztan laidalla Egyekin kaupungissa Tisza-järven lähellä. Lankoni ylläpitämä blogi "Talo Pustalla", joka kertoo seikkailuistamme Unkarissa, on osoitteesta http://velhola-unkari.blogspot.fi/]

Tiesitkö,
että 21.9. on vuodesta 1923 ollut unkarilaisen teatteritaiteen päivä (a magyar dráma napja). Päivämäärä viittaa Imre Mádachin tunnetun näytelmän Ihmisen tragedian (Az ember tragédiája) kantaesitykseen v 1883.

Hassi: Pieni unkarilainen juhlakirja

Kulttuuria keväisessä Budapestissä

Huhtikuun ensimmäisenä päivänä Helsinki-Vantaan ykkösterminaalissa kävi tuttu kuhina. Lippuautomaateille oli pakkaantunut suuri joukko Unkarin ystäviä. Tervehdykset, halaukset ja kuulumisten kyselyt yhdistivät tuttuja ja tuntematomia. Pian paikalle saapui Kuuselan Jaska jakamaan matka-asiakirjoja ja ottamaan rentoon tyyliinsä tilanteen hallintaansa.

Budapestin lentokentällä unkarilainen oppaamme Kalle johdatti porukkaa oikeaan linja-autoon. Matka hotelille taittui sutjakkaasti. Majoitus oli viimevuotiseen tapaan Pestin keskustassa sijaitsevassa Mercure Korona -hotellissa. Pian huoneiden jaon jälkeen me ”nuoret” menimme ostamaan viikon matkakortit. Nuorekkaat ja reippaat yli kuusvitoset saavat matkustaa ilmaiseksi Unkarin sisäisessä liikenteessä. Matkamme aikana paikasta toiseen kuljimme hyvin toimivalla julkisella liikenteellä niin maan pinnalla kuin sen allakin.

Tuttuun tapaan päivärytmiin kuului lounaan syöminen joka päivä vaihtuvassa paikallisessa ravintolassa. Ruoka oli hyvää ja edusti erilaista unkarilaista ruokaperinnettä. Juomat antoivat mukavan sävähdyksen paikallisesta kulinarismista. Osa viihtyisistä ravintoloista sijaitsi hyvin vanhoissa rakennuksissa ja osa nosti esiin modernia sisustusta. Vaikka lounaalla ruoka olikin maittavaa, niin aina oli mieluisaa vaihtaa ajatuksia pöytäseurueen kanssa.

Jaska ja Kalle olivat jo alkuvuodesta valinneet musiikkiesitykset ja ostaneet pääsyliput valmiiksi. Ensimmäisenä iltana kuuntelimme eteläafrikkalaisen sopraanon Pumeza Matshikizan aariakonsertin Lisztin musiikkiakatemiassa. Kuvankauniin Matshikizan esitys oli niin hieno, että innostuin ostamaan, kuten moni muukin, cd:n muistoksi. Seuraavana päivänä vuorossa oli Leharin perinteitä kunnioittaen esitetty operetti Iloinen Leski Budapestin operettiteatterissa. Kolmantena viralliseen ohjelmaan kuului Kenneth MacMilanin Manon-baletti, jonka musiikin oli säveltänyt Jules Massenet. Esitys oli laadukasta ja energistä tykitystä, jolle Budapestin historiallinen oopperatalo antoi mainiot puitteet.

Suuri joukko meitä matkalaisia lähti yhtenä iltana Jaskan ja Kallen johdolla Dixieland–klubille kuuntelemaan jazzia. Klubi oli pienehkö ja tunnelmallinen. Budapest Dixieland Band soitti salin keskellä ja yleisö istui soittajien molemmin puolin. Jos Budapestiin menee omatoimisesti, niin klubi on vierailun arvoinen paikka. Muutamat meistä noudattivat Jaskan vihjettä ja ujuttauduimme kirkkokonserttiin Pyhän Tapanin basilikaan. Budapest sykki kulttuuria.

Tapioszentmártonin hevostilalla ohjelmaan kuului valjakkoajelu pustan maisemissa

Keskiviikkona teimme linja-autoretken Tapioszentmártoniin keskelle unkarilaista maalaismaisemaa. Hevostilalla riitti ihailtavaksi niin hevosia kuin muitakin eläimiä. Aasi tuntui olevan kaikkien suosikki. Museossa kuulimme tarinaa tilan pitkästä historiasta. Ihmettelimme voittamattoman hevosen, Kincsemin, saavutuksia. Opas kumosi vanhan huhun, jonka

mukaan tuolla uljaalla hevosella olisi ollut kahdet keuhkot, mikä olisi antanut selityksen huikealle vauhdikkuudelle. Ehkä totuus löytyy perimästä, nopeista soluista ja valmennuksesta. Alueella on paikka, johon tullaan aistimaan maan lämpöä. Sillä luullaan olevan terveysvaikutuksia, joiden ilmenemistä olen jäänyt odottelemaan.

Jaska kertoo Linnavuoren historiasta.

Tuttuun tapaan Jaskan johdolla tutustuttiin Budapestin ja Unkarin monipolviseen historiaan ja nykyisyyteen. Ohjelmaan kuuluivat käynnit mm. Sankarten aukiolla, kaupungin puistossa, Linnavuorella, parlamentinaukiolla, Imre Nagyn patsaalla, Vapauden aukiolla ja Basilikalla. Osa meistä matkusti Jaskan kanssa Szenendreen ja osa Kallen opastamana Gödöllöön. Szenendre on kuuluisa mm. pittoreskista kaupunkikuvastaan, taiteilijoistaan, gallerioistaan ja museoistaan. Gödölöössä vierailukohteena on barokkityylinen linna, joka oli yksi keisari Frans Joosefin ja keisarinna Elisabetin kesäasunnoista. Elisabet tunnetaan kutsumanimestään Sissi (Sisi) ja tietysti mm. kauneudestaan sekä pitkistä hiuksistaan. Ohjelman runsaus ja monipuolisuus jätti tilaa jokaisen omille valinnoille. Me kävimme ainutlaatuisessa synagogassa, kuvataidetta pursuavassa kansallisgalleriassa, kiertelimme kaupungilla ja pysähdyimme kahviloihin seuraamaan katuvilinää. Valitettavasti Victor Vasarelyn museo oli remontissa, joten sinne pitää päästä jokin toinen kerta. Tästä syystä poikkesimme lähellä sijaitsevaan Óbudain historialliseen museoon, jossa esillä oli kaupungin osan menneisyyttä kuvaavaa materiaalia sekä mielenkiintoinen sosialismin arkielämää esittelevä teemanäyttely. Kulttuurimatkan kokonaisuuden täydensi lämmin ja aurinkoinen sää sekä keväinen kukkaloisto.

Lounashetki hyvässä seurassa ja unkarilaisen ruuan ääressä.

Upea kulttuuriviikko oli taas kerran hieno kokemus, joten on itsestään selvää, että vuoden 2018 huhtikuun ensimmäinen viikko on varattu uudelle matkalle.

Pekka Rokka

Ristikko

Laatinut Osmo Björkman

1. Pääministeri Viktor …..
2. Unkarin aro
3. Siellä Sissin linna
4. Sukulaiskieli
5. Laatuviini
6. Pitkä joki
7. Vahva mauste
8. Yksi Unkarin lipun väri
9. Kaupungin alava puoli
10. Unkarin valuutta

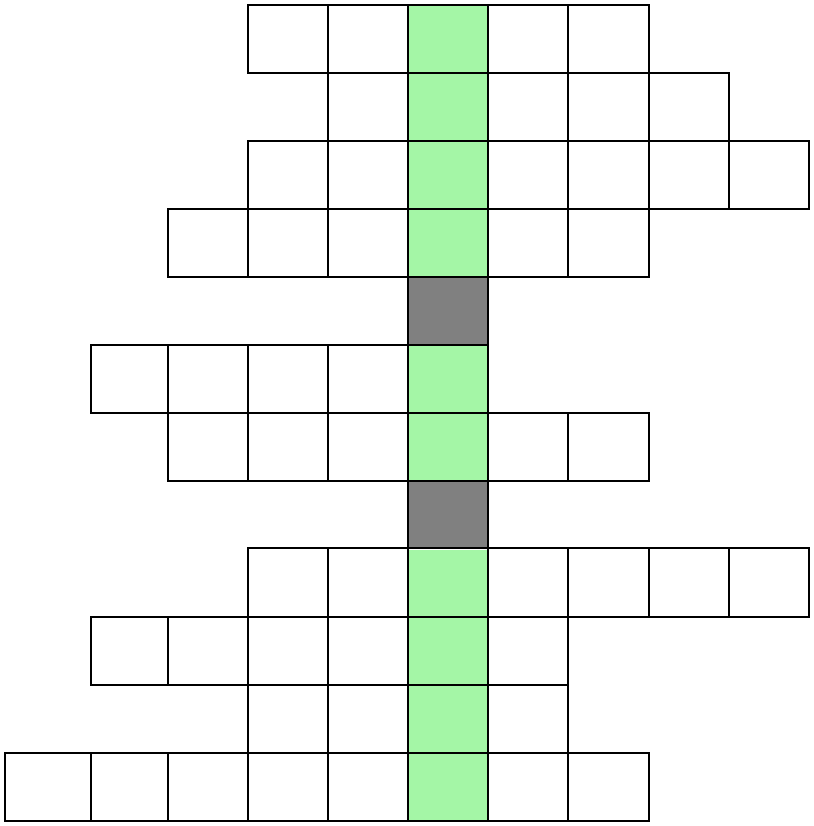

1. Orban, 2. Pusta, 3. Gödöllö, 4. unkari, 5. Tokaj, 6.Tonava, 7. paprika, 8. vihreä, 9. Pest, 10. forintti

Miksi haluan opiskella suomea?

SUOMEA JA UNKARIA

Unkarilainen" Kalevala ystävyyspiiri" on jo useiden vuosien aikana järjestänyt kielileirejä enimmäkseen Unkarissa.

Tänä vuonna, heinäkuussa, olimme jo kolmatta kertaa Zalaegerszegissä. Kaupunki sijaitsee Unkarin lounaisosassa. Kielileiri on kaksikielinen, sillä siellä opiskelevat unkarilaiset suomea ja me suomalaiset unkaria. Unkarilaisia oli 12 ja suomalaisia 11. Vietimme paljon aikaa yhdessä, sillä asuimme ja opiskelimme samassa rakennuksessa, joka toimii opiskeluaikana oppilasasuntona.

Oppituntien lisäksi meillä oli paljon muutakin ohjelmaa. Kuulimme esitelmiä Suomen historiasta, presidenttiemme Mäntyniemen asunnon arkkitehtuurista, Arany Jánoksesta, unkarilaisesta runoilijasta, jonka syntymästä tuli kuluneeksi 200 vuotta, kävimme kuuntelemassa Csardasruhtinatar-operettia, tutustuimme kaupunkiin etsimällä annettuja kohteita ja suorittamalla paperilla olevia tehtäviä, retkeilimme Sloveniassa, askartelimme käsityöpajoissa, valmistimme yhdessä unkarilaisia ruokia, katsomme pari elokuvaa, joista toinen oli suomalainen ja toinen tietenkin unkarilainen ja lauloimme myös sekä suomalaisia että unkarilaisia lauluja.

Jo ennen leirille lähtöä tuli esille ajatus, että olisi mukava tietää miksi unkarilaiset haluavat opiskella suomea. Niinpä sitten muutamat opiskelijat laittoivatkin ajatuksiaan paperille ja seuraavasta voitkin lukea heidän mietteitään.

Heli Alaja

Miklós Koppányi:

45 vuotta sitten teekkarina ostin István Pappin oppikirjan kesäharrastus tarkoituksessa. Kielen valintaa vaikutti sekä unkarilaisien keskuudessa tajunaan alla olemassa oleva erikonen sympatia että suomalaisen rakennustaiteen menestys.

Opiskeleminen vain kirjan avulla on vaivalloista ja tulokseltaan epävarmaa. Kielitaitoni heikon rakenteen yleisessä vahvistamisessa juuri siksi intensiivisella leirillä on oikein suuri merkitys. Kielen yhteydessä hauskin asia oli leirien lisäksi se mahtava elämys että voin hoitaa yhteyksiä ilman välityskieltä sekä Suomessa että kotimaassa. Kielitaitoni avulla näin saan suoraa ja laajaa tietoa myös esitelmieni esivalmistamisessa.

Yli 30 vuotta Kalevala Ystävyyspiirin ja yli 15 vuotta Unkari-Suomi Seuran johtokunnassa osoittaa, ettei enää voi puhua jo kauan pelkästään kesäharrastusta.

Asia on tullut elämäni tärkeäksi osaksi.

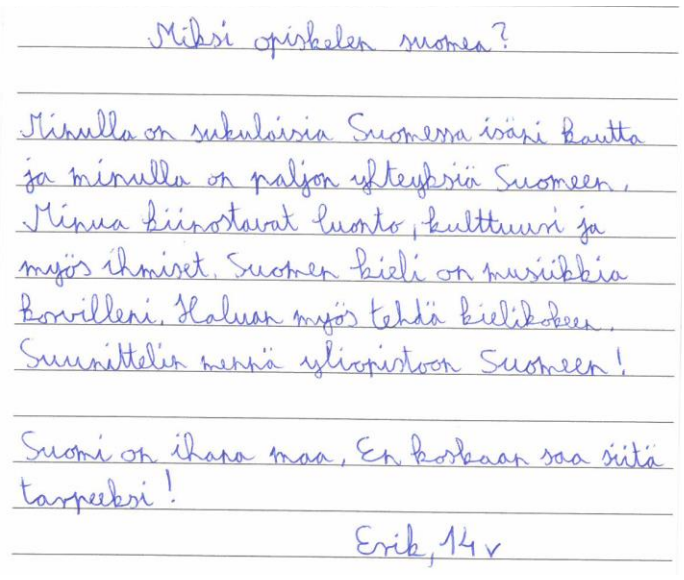

Miksi opiskelen suomea?

Minulla on sukulaisia Suomessa isäni puolta ja minulla on paljon yhteyksiä Suomeen. Minua kiinnostavat luonto, kulttuuri ja myös ihmiset. Suomen kieli on musiikkia korvilleni. Haluan myös tehdä kielikokeen. Suunnittelin menniä yliopistoon Suomeen!

Suomi on ihana maa, En koskaan saa siitä tarpeeksi!

Erik, 14 v

Aranko Varga:

Minulla on monta syytä miksi opiskelen suomea. Yksi niistä on, että minulla on useita ystäviä Suomessa. Toinen on, että Suomi on hyvin kaunis maa, kävin siellä jo noin 10-12 kertaa. Kolmas syy on, että minua kiinnostaa vieraita kieliä. Ja uusi syy on, että 1,5 vuotta minulla oli hauska suomalainen miesystävä kenen kanssa puhun (yritän puhua) suomea. Nykyisin ehkä hän on suomen kielen opiskeluni pääsyy.

Sopas József

Ensin oli minulla vain yleinen ja kova myötätunto Suomeen. Kaunis luonto, ystävällisiä ja rauhallisia ihmisiä, romanttinen pohjoismaa-tunnelma, Mika Waltarin romaanit. Sitten tutustuin yli-oppilaana suomalaiseen tyttöön ja aloimme olla kirjeenvaihdossa, aluksi vain saksan kielellä. Mutta minulle tuli ajatus, että olisi kauniimpaa, jos minä voisin kirjoittaa hänelle äidinkielellänsä. Myöhemmin sain myös monta uutta ystävää Suomesta suomen kielen avulla. Suomen kielen opiskeluni toinen syy oli haaste, että suomi on meidän sukulaiskieli, mutta me unkarilaiset emme pysty ymmärtämään yhtään mitään tästä. Nykytärkeä tarkoitukseni on säilyttää tähänastisen kielitaitoni ja tunnistaa enemmän Suomen kulttuurista.

Anikó

Suomen opinnot aloitin suomenkielen valinnaisella kursilla Bratislavan Yliopistossa. Sen jälkeen olen ollut monta kertaa Suomessa, vaihto-opiskelijana, käännösseminaarin osallistujana ja opettajana. Unkarissa olen osallistunut Kalevala Ystävyyspiirin kielileireille. Olen yrittänyt kääntää suomalaista runoutta, käännökseni ovat ilmestyneet kirjallisuuslehdeissä Slovakiasssa ja Unkarissa. Pidän Suomen kulttuurista, koska siinä luonnonläheisyys on läsnä ainutlaatuisella tavalla. Suomi on kaunis kieli ja suomen kielen opettajat ovat erityisen hyviä.

Szása Pólika

Vuonna 2007 sain mahdollisuuden lähteä Suomeen 3 kuukaudeksi. Osallisduin kuvataidelinjan kurssiin. Vaikka silloin puhuttiin enemmän englantia kuin suomea, kieli alkoi kiinnostaa minua. Pian rakastuin Suomen luontoon, metsiin ja suomen kielen yksinkertaisuuteen, kuvaannollisuuteen. Oli ihanaa tutustua kieleen, jonka "logiikka" muistuttaa unkarin kieltä. Vuosien varrella olen opiskellut itse tai silloin tällöin osallistuin lyhyihin kursseihin. Pari vuotta sitten sain hyvän työpaikin juuri suomen kielen taitoni vuoksi. Vaikka työpaikka ei ole enää olemassa, toivon että saan joskus toisen mahdollisuuten. Siihen asti yritän opiskella niin paljon kuin työpaikani myöntää sen ja olla suomalaisiin ja suomen kulttuuriin yhteydessä. Opettaminen ja kääntäminen kiinnostaa minua, toivottavasti joudun toiselle tasolle että voin käyttäytyä näissä ammateissa.

Bonzc Ferenc

Ylioppilastentin jälkeen en ole päässyt yliopistoon, siksi aloitin työelämän ja menin entisiin Itä-Saksaan (DDR:iin) työskentelemään. Olin Dresdenissä Robotion nimisen firman tehtaassa 3 vuotta. Meillä unkarilaisilla vierastyöllisillä oli saksalainen "hoitaja", joka piti vastusta meille ja auttoi meitä. Koska minä osasin siinä aikana jo melkein hyvin saksaa, toimin usein tulkkina auttamaan häntä. Kerran hän kutsui minut kylään, ja sillä välin kun me juteltiin olohuoneessa, hänen vaimonsa laittoi kahvia ja tarjosi pullaa. Keittiössä hän keskusteli lasten kanssa ja se kuulos-

ti niin kuin he olisivat puhuneet unkaria. Minulle tämä oli aivan kummallista ja kysyin työtoverilta, onko hänen vaimonsa kotoisin Unkarista. Kävi ilmi, ettei, vaan Suomesta. Vaimo oli erään Suomen lehden lehtinaisena työssä. Silloin päätin, jos pääsen yliopistoon opiskelemaan, aloitan myös suomen kielen opiskelun.
Ja, tein näin.

Judit Freisinger Bodnár
Aloitin suomen kielen opiskelua vuonna 1965. Kun Debrecenin yliopistossa opiskelin myös unkarin kielen ja kirjallisuuden opettajaksi, oli pakko valita suomen tai vogulin kielen kurssin että tutustuisimme suomalais-ugrilaiseen kielirakenteeseen ja -kähitykseen. Suoritettuani tarvitut tutkinnot päätin opiskella vähän lisää suomea että tulisin toimeen myös sen puhekielessä. En ole luopunut vieläkään, yli 50:n vuoden takaa suomen taitoni kehittämisestä ja harjoittelemasta. Näyttää siltä että siitä on tullut lopputon harratus, todellinen intohimo. Vuosikymmenien aikana olen tavannut paljon suomalaisia, olen tutustunut ja rakastunut Suomen kansaan ja kulttuuriin ja tuntuu siltä että on vieläkin runsaasti opittavaa.

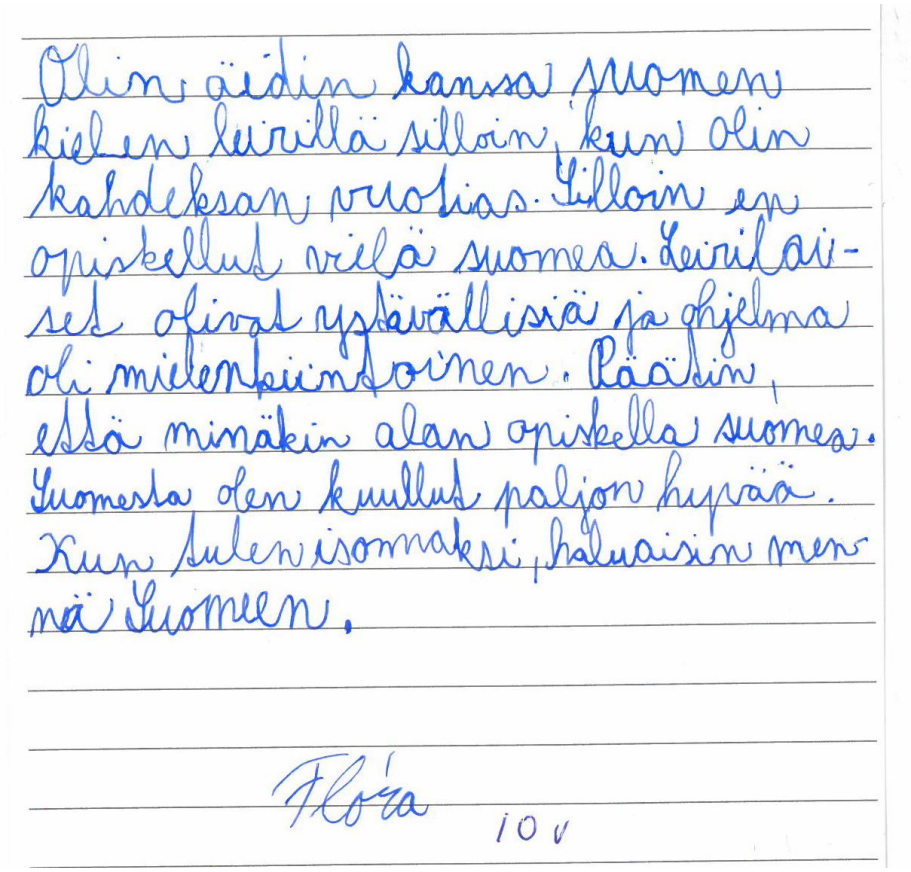
Olin äidin kanssa suomen
kielen leirillä silloin, kun olin
kahdeksan vuotias. Tällöin en
opiskellut vielä suomea. Leirilai-
set olivat ystävällisiä ja ohjelma
oli mielenkiintoinen. Päätin,
että minäkin alan opiskella suomea.
Suomesta olen kuullut paljon hyvää.
Kun tulen isommaksi, haluaisin mennä Suomeen.

Flóra 10 v

Petöfi Sándor:
Nemzeti dal (1848)

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idö, most vagy soha!
Rabok legyünk, vagy szabadok?
Ez a kérdés, válasszatok! -
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig,
Kárhozottak ösapáink,
Kik szabadon éltek- haltak,
Szolgaföldben nem nyughatnak,
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Hol sirjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Sándor Petöfi:
Kansallislaulu (1848)

Ylös Magyar! huudot kaikaa -
Nyt jos milloinkaan on aika!
Orjatko vai vapahat te?
Nyt on valta, valitkaatte!
Magyarien jumalalle vannokaa,
Vannokaa,
Orjuuteen ei taivu
enää tämä maa!

Kirottuna meidän kansa
Kantanut on orjuuttansa;
Vaan ken vapaan' eli, kuoli,
Orjan maat' ei haudaks huoli!
Magyarien jumalalle vannokaa,
Vannokaa,
Orjuuteen ei taivu
enää tämä maa!

Kiitollisna jälkikansa
Muistaa meitä urhoinansa,
Siunaellen hautojamme
Kertoilee se mainettamme.
Magyarien jumalalle vannokaa,
Vannokaa,
Orjuuteen ei taivu
enää tämä maa!

Gulyás-keittoa kävelykadulla

Järvenpään Suomi-Unkari Seura täytti 22.9.2017 40 vuotta. Juhlavuoden tapahtumiin liittyi lauantaina 19.8. kävelykatu Jannella tapahtuma, jossa oli tarjolla gulyás-keittoa. Makoisan keiton oli loihtinut *Zoltán Krenner*. Padallinen keittoa myytiin loppuun ja valitettavasti annoksia ei kaikille halukkaille riittänyt, mutta kuitenkin noin sata henkilöä pääsi maistamaan lihaisaa keittoa. Lisäksi oli tarjolla mahdollisuus kokeilla kuinka nopeasti Rubikin kuution sai järjestettyä kohdilleen. Keiton jälkiruoaksi oli toinen pääohjelma eli yhteislaulu. *Jani Uhleniuksen* johdolla ja *Jaakko Kuuselan* johdattelemana päästiin laulamaan tuttuja unkarilaissävelmiä, joista monen alkuperä oli uutta tietoa useille, myös paikalla olleille unkarilaisille. Välillä kuultiin *Tünde Mäkäräisen* esittämänä, miltä laulut kuulostavat unkarin kielellä.

Jaska, Tünde ja Jani. (Kuva: Aira B)

Lauantainen parituntinen vierähti nopeasti rennossa ilmapiirissä keittoa maistellen, tavaten tuttuja ja tuntemattomia ja iloiten laulamisesta. Sadekuuronkin aikana antoi sopu sijaa katoksen suojassa. Iso kiitos organisaattoreille Jaakko Kuuselalle ja *Osmo Björkmanille* kuten myös talkoovä-elle, jota riitti niin kauhan varteen kuin teltanpystytykseen ja moneen muuhun työhön, mitä tarvitaan onnistuneen tilaisuuden järjestelyihin.

(Kuva: Aira B)

Yhteislauluosuuden kuvasi jäsenemme *Jaakko Harjuvaara* ja se on nähtävissä YouTubessa https://www.youtube.com/watch?v=ayC2D0Uini4&feature=youtu.be

Merja Lehtonen

Ohjeen antaja Teréz Felhofalvi-Kekki on sekä Suomen että Unkarin kansalainen. Teréz on asunut monta vuotta Järvenpäässä ja ollut mukana Järvenpään ja Vácin ystävyystoiminnassa. Tällä hetkellä Teréz työskentelee laboratoriohoitajana Vantaalla.

Teréz Felhofalvi-Kekki finn-magyar állampolgár. Teréz sokáig lakott Järvenpäában és részese volt a Järvenpää és Vác közötti baráti együttmuködésnek. Mostanában Vantaa-ban mint laboráns dolgozik.

TERÉZ TÖLTTKÁPOSZTÁJA

1 kg savanyúkáposzta
1/2 kg darált hús
15 dkg rizs
1 - 2 fokhagymagerezd
1 db vöröshagyma
2 ek paprka
1 db tojás
1 só
feketebors

Rántás

1 1/2 ek olaj
1/2 ek liszt
1/2 ek paprika

A húst, rizst, tojást, apróra vágott hagymát és a fuszereket keverd össze sima masszává. Nagy, 5 cm átméroju gombócokat csinálj a masszából.

Tedd a savanyúkáposzta levét a lábosba. Add hozzá a húsgombócokat, (nem túl szorosan, mert dagad a rizs). Tedd még a rizsmaradékot a lábosba. Végén annyi vizet öntsél rá, hogy ellepje és fozd kb. egy órán keresztül. Készítsd el a rántást. A lisztet pirítsd meg olajban, tedd félre a serpenyot és add hozzá a paprikát. A káposzta levét öntsd a rántásra és keverd össze. Keverd a rántást a lábos tartalmához és rövid ideig fozd. Az így elkészült ételt tálald tejföllel.

TÄYTETTY HAPANKAALI TERÉZIN TAPAAN

1 kg hapankaalia
½ kg jauhelihaa
150 g puuroriisiä
1-2 kpl valkosipulinkynsiä
1 sipuli
2 rkl paprikajauhetta
1 kpl kananmuna
suolaa
mustapippuria

Suurus:
1 ½ rkl öljyä
½ rkl vehnäjauhoja
½ rkl paprikajauhetta

Sekoita raaka liha, riisi, muna, pilkottu sipuli ja mausteet tasaiseksi massaksi. Tee massasta isoja palloja noin 5 cm halkaisijaltaan. Laita puolet hapankaalista kattilan pohjalle. Lisää lihapallot kattilaan, (ei liian tiiviisti, koska riisi turpoaa). Lisää vielä loput hapankaalit. Peitä lopuksi kattilan sisältö vedellä ja keitä liedellä noin tunnin verran (nestettä saa olla runsaasti). Valmista suurus. Ruskista jauhot öljyssä, ota pannu pois liedeltä ja lisää paprika, kaada pannuun padan neste ja sekoita. Lisää suurus kattilaan ja anna muhia hetki.

Tarjoa kermaviilinokareen kanssa.

Yllä oleva ohje on kaapattu *Järvenpääläisten ja unkarilaisten ruokaretki - Järvenpää-iek és váciak ételkirándulása* -kirjasesta, jossa restonomiopiskelija *Toni Päivinen* Laurea-ammattikorkeakoulun Tuusulanjärvi-instituutista tarjosi pienen ruokaretken esittelemällä muutamien järvenpääläisten ja Suomessa asuvien unkarilaisten lempireseptejä. Kirjanen tehtiin juhlistamaan Järvenpään ja Vácin kaupunkien ystävyyskaupunkitoiminnan 20-vuotistaivalta. Juhlavuonna 2004 Järvenpäässä perustettu työryhmä suunnitteli ohjelmaa Váci Világi Vigalom –festivaaleille ja pyysi oppilaitosta tekemään julkaisun, joka sitten oli esillä ja jonka tuotoksia päästiin nauttimaan Vácissa 21.—26.7.2004.

Tiesitkö,
että vanhan tavan mukaan unkarissa viinirypäleiden korjuu on aloitettava jonkin tärkeän pyhimyksen nimipäivänä, esim. Mikaelin päivänä 29.9. tai Teresian päivänä 15.10. Viininkorjuuseen ja viinin valmistamiseen liittyvät perinteet ovat säilyneet hyvin, ja viime vuosina niitä on ryhdytty entistä tietoisemmin vaalimaan.
Perinteisissä viininkorjuujuhlissa viinirypäletertuista sidottu seppele on keskeisellä paikalla. Vartijat valvovat, ettei kukaan koske siihen ennen kuin tanssin loppuvaiheessa, jolloin tuomari julistaa: "Szabad a lopás!" (Nyt saa varastaa!) ja orkesteri aloittaa vielä yhden csárdasin. Miesten juomalaulanta kuuluu juhlien loppupuolen ohjelmaan.

Hassi: Pieni unkarilainen juhlakirja

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2016

Järvenpään Suomi-Unkari Seuran toimintavuosi 2016 oli taas työn täyteinen ja erilaisia tilaisuuksia riitti ympäri vuoden

VUOSIKOKOUS pidettiin 22.3.2016 Kansakoulunkatu 1:ssä.

Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin edelleen *Heli Alaja*. Hallituksen jäseniksi vuodelle 2016 valittiin *Jari Ahola*, *Heikki Ahtiainen, Osmo Björkman* (varapuheenjohtaja), *Éva Elsö* (emäntä), *Kirsti Kutvonen, Merja Lehtonen* (sihteeri), *Tuula Pulkkinen* (rahastonhoitaja), *Pekka Rokka ja Liisa Viras ja* uutena *Antti Virtanen.*

Toiminnantarkastajaksi valittiin *Jaakko Mäkelä* sekä varalle *Kalevi Saarela.*

Hallitus kokoontui tilikauden aikana yhdeksän kertaa (19/1,.9/2, 22/3, 22/3, 12/4, 4/8, 20/9, 20/10, 29/12).

Varsinaisia jäsenkirjeitä lähetettiin kauden aikana neljä.
Tilaisuuksista on tiedotettu varsinkin sähköpostilla ja omalla kotisivulla sekä paikallislehtien yhdistys- ja tapahtumapalstoilla. Osaston Facebook-sivun käyttöä on aktivoitu.

Vuonna 2016 yhdistykseen on kuulunut 89 jäsentä ja 1 vapaajäsen, joista 72 maksanutta.

VARSINAINEN TOIMINTA

8.3.2016 Talvisota ja Unkari –luento Järvenpää-talossa. Luennoitsijana Talvisota ja Unkari –kirjan tekijä FT *Gábor Richly*. Kuulijoita oli 34.

22.3.2016 Vaasi-lehti nro 11 ilmestyi.

22.3.2016 vuosikokous pidettiin Kansakoulunkatu 1:ssä.

2. – 9.4.2016 järjestettiin perinteinen **kulttuurimatka** Budapestiin. Matkanjohtajana toimi *Jaakko Kuusela* apunaan Heli Alaja. Osallistujia oli 31.

23.4.2016 edustajakokouksessa Helsingissä osastoa edusti Heli Alaja.

7.5.2016 Järvenpää-päivänä osastolla oli kävelykadulla oma esittelypöytä Tuusulanjärven Saksa-seuran teltassa, mukana myös Suomi-Venäjä-seura.

29.6.2016 vácilaisnuorisovierailun ohjaajien illassa Myllytien nuorisotilassa olivat isännöimässä Heli Alaja, Éva Elsö, Liisa Viras ja Osmo ja *Aira Björkman*.

14. – 17.7.2016 vierailivat Heli Alaja ja Eva Elsö Diósjenössä Diós-festivaaleilla tarkoituksenaan esitellä suomalaista ystävyyskuntatoimintaa.

Heinäkuun lopulla osastosta osallistui **Váci Világi Vigalomiin** Osmo Björkman.

13.8.2016 isännöitiin **Jannen piknikillä** vieraspöytää pogacsoin, luumuin, kahvein jne. Sateisesta päivästä huolimatta tunnelma oli hyvä ja vieraitakin kävi.

30.10.2016 järjestettiin yhdessä Keravan Viro-seuran kanssa **Viro-Unkari-kulttuuritilaisuus** Keravalla Hyvinvointityönkeskuksessa. Ohjelmassa oli seurojen esittelyn lisäksi mm. toimittaja *Kulle Raig*in esitelmä.

15.11.2016 seuran puheenjohtaja *Irmeli Kniivilä* vieraili ja hänen aiheenaan Järvenpää-talolla pidetyssä tilaisuudessa oli **Mihin Suomi-Unkari-seuraa on tarvittu ja mihin tarvitaan?**

18. – 20.11.2016 oltiin mukana **ystävyysseurojen pikkujoulussa,** joka oli tänä vuonna Pietarissa Suomi-Venäjä-seuran järjestämänä.

19.11.2016 seuran **neuvottelupäiville** Helsingissä osallistui Osmo Björkman.

22.11.2016 pidettiin kaikille jäsenille avoin osaston toiminnan ja sosiaalisen median **kehittämispalaveri.**

MUISTAMISET

22.10.2016 luovutettiin Osmo Björkmanille Suomi-Unkari Seuran myöntämä kultainen ansiomerkki.

Muistettiin seuran entistä hallituksen jäsentä (1977-91) ja varapuheenjohtajaa (1982-1983) *Väinö Leinosta*, joka kuoli 23.4.2016.

Onniteltiin 80-vuotisjuhlien johdosta entistä puheenjohtajaa *Jaakko Mäkelää* sekä Osmo Björkmania.

MUUTA UNKARI-TOIMINTAA JÄRVENPÄÄSSÄ

Huhtikuussa Harmonia-kuoro kävi Vácissa ja elokuussa Vácin seurakunnan ryhmä vieraili Järvenpäässä.

Tammikuussa 2016 Järvenpään Opistossa jatkuivat Unkarin alkeis- ja jatkoryhmät opettajana Heli Alaja. Ryhmät jatkoivat syksyllä 2016.

40-vuotisjuhlakonserttin ohjelma la 23.9.2017 klo 18 Järvenpään kirkossa

Jean Sibelius: **Viisi kappaletta viululle ja pianolle Op. 81**
Mazurka
Rondino
Walzer
Aubade
Menuetto
Váray – Pintér Duo

César Franck: **Preludi, fuuga ja variaatio Op. 18**
Katri Takala – Mikko Haapaniemi

Kolme unkarilaista kansanlaulua
Outi Tuppurainen

Béla Bartók: **Andante**
Dohnányi Ernö: **Ruralia Hungrica**
Váray – Pintér Duo
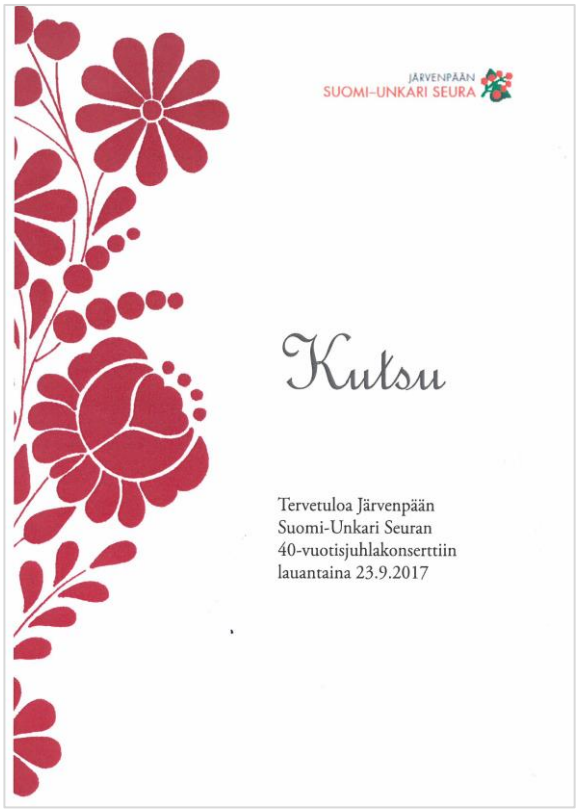
Zoltán Kodály: **Esti dal (Iltalaulu)**
Outi Tuppurainen